एवमन्येष्वपि रसेषु बोद्धव्यं। अथ करुणः।

(२३०) इष्टनाशादनिष्टाप्तेः करुणाख्यो रसो भवेत्॥
धीरैः कपोतवर्णोऽयं कथितो यमदैवतः।
शोकोऽत्र स्थायिभावः स्याच्छोच्यमालम्बनं मतं॥
तस्य दाहादिकावस्था भवेदुद्दीपनं पुनः।
अनुभावा दैवनिन्दा भूपातक्रन्दितादयः॥
वैवर्ण्योच्छ्वासनिश्वासस्तम्भप्रलपनानि च।
निर्व्वेदमोहापस्मारव्याधिग्लानिस्मृतिश्रमाः॥
विषादजडतोन्मादचिन्ताद्या व्यभिचारिणः।

शोच्यं विनष्टबन्धुप्रभृति। यथा मम राघवविलासे।
"विपिने क्व जटानिबन्धनं तव चेदं क्व मनोहरं वपुः।
अनयोर्घटनाविधेः स्फुटं ननु खड्गेन शिरीषकर्त्तनं"॥
अत्र हि रामवनवासजनितशोकार्त्तस्य दशरथस्य दैवनिन्दा। एवं बन्धुवियोगविभवनाशादावप्युदाहार्य्यं। परिपोषस्तु महाभारते स्त्रीपर्व्वणि द्रष्टव्यः। अस्य करुणविप्रलम्भाद्भेदमाह।

(२३१) शोकस्थायितया भिन्नो विप्रलम्भादयं रसः॥
विप्रलम्भे रतिः स्थायी पुनः सम्भोगहेतुकः।

अथ रौद्रः।

(२३२) रौद्रः क्रोधस्थायिभावो रक्तो रुद्राधिदैवतः॥
आलम्बनमरिस्तत्र तच्चेष्टोद्दीपनं मतं।